

Reform af pædagoguddannelsen

Trygge og udviklende dagtilbud til børn og unge er en af grundpillerne i det danske velfærdssystem. Reformen af pædagoguddannelsen skal understøtte målet om øget social mobilitet i befolkningen. Den negative sociale arv skal brydes via en tidlig indsats, så flere unge får forudsætninger for at gennemføre en erhvervskompetencegivende uddannelse. Der skal skabes bedre rammer for det enkelte menneskes udvikling, så alle kan leve et værdigt liv, og i realiseringen af den ambition spiller det pædagogiske arbejde i velfærdsinstitutionerne en stadig større rolle. Vuggestue- og børnehavealderen er det tidspunkt, hvor børn er både mest sårbare og mest modtagelige for støtte og indflydelse, der kan understøtte dem i deres udvikling. Alle skal sikres mulighed for et godt liv – blandt andet via en forebyggende indsats på det sociale område. Dette indebærer øgede krav til både dybden og bredden af de professionskompetencer, som en pædagog bør besidde.

I 2011 blev der gennemført en evaluering af pædagoguddannelsen fra 2006. Følgegruppens anbefalinger på baggrund af evalueringen koncentrerede sig om syv temaer: deregulering og kompetencemål, faglig fordybelse og bedre rammevilkår, revision af praktik, øget specialisering, ændring af linjefagene, en mere fleksibel uddannelse samt fortsat styrkelse af uddannelsens vidensgrundlag.

Det er hensigten, at reformen skal styrke pædagoguddannelsen på fire områder:

1. Højere faglighed og kvalitet.
2. Handlekompetencer og bedre sammenhæng til praksis.
3. Øget specialisering med mere arbejdsmarkedsrelevans.
4. Styrkede tværprofessionelle kompetencer.

Reformen fastholder pædagoguddannelsen som en enhedsuddannelse, hvor godt og vel det første år af den 3½-årige uddannelse er fælles (grundfagligheden). Derefter kan den studerende vælge mellem tre specialiseringer:

- A. Småbørnspædagogik (0-5-årige).
- B. Skole- og fritidspædagogik (6-18-årige).
- C. Social- og specialpædagogik.

Specialisering C, social- og specialpædagogik tilrettelægges, så den retter sig mod tre målgrupper: 1) Børn og unge med særlige behov, 2) Mennesker med sociale vanskeligheder som fx misbrug, hjemløshed og prostitution og 3) Mennesker med fysiske og psykiske funktionsnedsættelser.

Uddannelsen styrkes endvidere med et tværprofessionelt element, som skal understøtte øget samarbejde mellem blandt andet pædagoger og lærere i folkeskolen samt mellem pædagoger og socialrådgivere, sygeplejersker mv. Fokus skal være på det hele menneske – og på det enkelte menneske.

Der vedlægges bilag med sammenligning af forslag til ny pædagoguddannelse med den nuværende uddannelse.

Fællesdel

Fællesdelen består af grundfag (60 ECTS) og 1. praktikperiode (10 ECTS). Der vil i særlige tilfælde blive mulighed for at flytte 10 ECTS mellem fællesdelens grundfag og specialiseringsdelens fag, således at fællesdelens grundfag i omfang kan strække sig fra 50-70 ECTS. Denne mulighed vil kunne anvendes, hvis der ud fra faglige hensyn er behov for at tilrettelægge forløb med en særlig profil.

Grundfagene vil indeholde elementer af de obligatoriske fag i den nuværende uddannelse: Pædagogik, dansk, kultur og kommunikation samt institution, individ og samfund samt linjefagene.

Grundfagene vil skulle indeholde aspekter af fagligheder fra de nuværende grundfag samt en basisviden om kendskab til processer vedrørende værksted, natur, teknik, idræt mm fra de nuværende linjefag, som i høj grad anvendes i arbejdet med tilrettelæggelse og gennemførelse af aktiviteter. I Grundfagligheden vil der derfor indgå viden om:

- Pædagogik
- Psykologi (udviklingspsykologi)
- Sundhed
- Sprog (dansk) og Kommunikation
- Samfund
- Æstetiske lærings- og udtryksformer
- It- og mediepædagogik

Det sikres, at kønsdimensionen indgår i de relevante vidensområder i grundfagligheden. Desuden sikres det, at alle studerende klædes på til at kunne gennemføre ”den svære samtale” - eksempelvis med forældre.

Specialiseringsdel

Øgede specialiseringsmuligheder skal give de studerende mulighed for at tilegne sig en mere specialiseret viden og kompetencer, der matcher behovet på henholdsvis småbørnsområdet, børne- og ungeområdet samt det socialpædagogiske område. Den studerende vælger specialisering efter at have gennemført 1. praktikperiode på fællesdelens 2. semester.

Specialiseringsdelen består af specialiseringsfag på 60 ECTS, 2., 3., og 4. praktikperiode på henholdsvis 30, 30 og 5 ECTS samt bachelorprojektet (15 ECTS). Som nævnt vil der i særlige tilfælde blive mulighed for at flytte 10 ECTS mellem fællesdelens grundfag og specialiseringsdelens fag, således at specialiseringsfagene i omfang kan strække sig fra 50-70 ECTS. Sådanne forløb skal være begrundet i faglige hensyn eller særlige aftagermæssige behov. I alle tilfælde skal uddannelsen have et samlet omfang på 210 ECTS.

Overordnet indholdsbeskrivelse af specialiseringerne

A. Småbørnspædagogik

Pædagoger med denne specialisering opnår særlige kompetencer til at arbejde inden for det pædagogiske felt, der retter sig mod 0–5-årige. Formålet er at uddanne pædagoger, der har særlige kompetencer til at skabe et miljø, hvor omsorg, udvikling og læring skaber optimale betingelser for et stimulerende og trygt børneliv.

Pædagoger med denne specialisering vil særligt opnå viden om bl.a. 0-5-åriges udviklingsbehov, opsporing og forebyggelse af mistrivsel, sprogtilegnelse- og stimulering, herunder i forhold til to-sprogede børn, inklusionsarbejde, herunder i forhold til udsatte børn, forældresamarbejde, leg og bevægelser samt pædagogisk udvikling og læring.

Specialiseringen målrettes især vuggestuer og børnehaver.

B. Skole- og fritidspædagogik

Pædagoger, der har valgt at gennemføre denne specialisering, opnår særlige kompetencer til at arbejde inden for det pædagogiske felt, der retter sig mod skolebørn og unge i 6-18 års alderen.

Formålet er at uddanne pædagoger, der har særlige kompetencer både til at indgå i det pædagogiske arbejde med børn og unge inden for det fritids- og ungdomspædagogiske område, herunder skolefritidsordninger, fritidshjem og klubber. Desuden vil pædagogerne få kompetencer til at indgå i skolens samlede aktivitetsområder – herunder i undervisningen - som led i en sammenhængende skoledag.

Pædagoger med denne specialisering vil særligt opnå viden om bl.a. 6-18-åriges udviklingsbehov, dannelsesprocesser i forhold til børn og unge, udvikling af børns og unges lærelyst samt kreativitet og sociale kompetencer, forebyggelse og sundhed for børn og unge, sprogtilegnelse og – stimulering, forældresamarbejde, inklusionsarbejde, herunder i forhold til udsatte børn og unge samt pædagogik og didaktik.

C. Social- og specialpædagogik

Pædagoger, der har valgt denne specialisering opnår særlige kompetencer til at opspore, støtte og udvikle børn med særlige behov, fx fysiske og psykiske funktionsnedsættelser. Specialiseringen skal desuden give pædagoger kompetencer til at sikre omsorg, læring og udvikling for unge og voksne. Formålet er at uddanne pædagoger, der har særlige kompetencer til at indgå i det pædagogiske arbejde i forhold til tre overordnede målgrupper:

- Børn og unge med særlige behov
- Mennesker med sociale vanskeligheder som fx misbrug, hjemløshed og prostitution
- Mennesker med psykiske og fysiske funktionsnedsættelser.

Pædagoger med specialisering i social- og specialpædagogik vil særligt opnå viden om bl.a. lovgivningen på det sociale område, målgruppens karakteristika og behov, forebyggelse af marginalisering og udstødelse, etik og værdier, iværksætte processer, der understøtter borgerens motivation, udvikling og evne til at danne relationer mm.

Kompetencemål

Der udvikles fælles kompetencemål for uddannelsen. Kompetencemålene fastsættes i bekendtgørelsen.

I fællesdelen forventes at indgå følgende kompetencemål:

- 2 kompetencemål med afsluttende prøver for grundfagene
- 1 kompetencemål med afsluttende prøve for 1. praktik.

I specialiseringsdelen forventes at indgå følgende kompetencemål:

- 1-2 obligatoriske kompetencemål med afsluttende prøver (herunder monofaglige kompetencer)
- 1-2 valgfrie kompetencemål med afsluttende prøver (herunder tværgående kompetencer)
- 1 kompetencemål med afsluttende prøve for det tværprofessionelle element.
- 2 kompetencemål med afsluttende prøver for 2. og 3. praktik.
- 1 kompetencemål med afsluttende prøve for bachelorprojektet (hvor 4. praktik er tilknyttet).

Det bemærkes, at antallet af kompetencemål vil kunne blive justeret i samspil med sektorens faglige eksperter.

Studerende på de tre specialiseringer skal bestå afsluttende prøver i obligatoriske og valgfri kompetencemål (i alt tre) som en del af deres specialisering. I de obligatoriske kompetencemål vil der kunne indgå monofaglige elementer, som kun har relevans for den pågældende specialisering. Et eksempel kunne være diagnoser og medikamenters virkning inden for social- og specialpædagogik. De valgfri kompetencemål skal som udgangspunkt indeholde tværfaglige elementer. Et eksempel kunne her være sundhed, krop og bevægelse, men også elementer som afspejler aktuelle behov på arbejdsmarkedet fx i forhold til udsatte børn og unge.

De valgfri kompetencemål skal som udgangspunkt indeholde tværfaglige elementer med henblik på stadig at sikre de studerende "horisontale", specialiserede kompetencer. Udgangspunkt for indholdet af de *valgfrie kompetencemål* er, at de særligt tager afsæt i de praktiske elementer af de nuværende linjefag/aktivitetsfag (sundhed, krop og bevægelse, udtryk, musik og drama samt værksted, natur og teknik), herunder tilrettelæggelse af udviklings-/læringsaktiviteter der tager afsæt i aspekter af idræt, biologi, viden om kost og hygiejne, musik, drama, billedkunst, håndværk, natur og fritidsliv, it og medier.

Der skal igangsættes et fagligt funderet udviklingsarbejde med henblik på udvikling af kompetencemålene. I dette arbejde skal det sikres, at de praktisk-musiske fagområder bliver stærkt repræsenteret i forbindelse med de valgfri kompetencemål.

Den enkelte professionshøjskole får en forpligtelse til at udbyde fagmoduler, der skal sikre, at de studerende er fagligt forberedt på at gå til afsluttende prøver i samtlige kompetencemål på pædagoguddannelsen, herunder også de valgfrie kompetencemål. Af hensyn til sikringen af det nødvendige studentergrundlag og faglige niveau vil det enkelte uddannelsessted imidlertid ikke være forpligtet til at udbyde fagmoduler og gennemføre afsluttende prøver i samtlige kompetencemål. Derfor skal professionshøjskolen sikre, at en studerende, der ønsker et kompetencemål, som ikke udbydes på det pågældende uddannelsessted, har mulighed for at gennemføre dette på et af professionshøjskolens øvrige uddannelsessteder.

Det tværprofessionelle element og bachelorprojektet

Som en del af uddannelsens specialiseringsdel indgår det tværprofessionelle element, der giver muligheder for en styrkelse af de studerendes viden om og kompetencer til at samarbejde på tværs af fag- og professionsgrænser og indgå i fleksibel opgavevaretagelse om eksempelvis udsatte børn eller samarbejde med lærere i folkeskolen. Den faglige skærpelse af det tværprofessionelle vil sikres i kompetencemålet herfor.

Også bachelorprojektet vil indgå som en del af specialiseringen. Forøgelsen af bachelorprojektet fra 12 ECTS til 15 ECTS skal styrke fagligheden. For at øge uddannelsens kobling til praksis, skal der indgå praksiselementer i projektet bl.a. gennem øgede krav om selvstændig indsamling af empiri i sidste praktikperiode.

Tilrettelæggelse af praktikken

Praktikken omlægges så størstedelen af den samlede praktik afvikles i relation til specialiseringen. I stedet for de nuværende 3 praktikperioder vil der i den ny uddannelse indgå 4 praktikperioder, hvoraf den første ligger inden for rammerne af fællesdelen og de øvrige tre perioder indgår som en del af uddannelsens specialiseringsdel. Udvidelsen fra 3 til 4 praktikperioder skal bidrage til bedre dynamik og en hyppigere vekselvirkning mellem teori og praksis.

Praktikforløbet

Første praktikperiode: Grundpraktik på 10 ECTS

SU finansieret prøvepraktik på 2. semester. Den studerende kommer ud og oplever hverdagen i et praktiksted som et led i fællesdelen.

Anden praktikperiode: Specialiseringspraktik på 30 ECTS (6 måneder)

Lønnet praktik med start i 3. semester. Skal foregå på et praktiksted i tilknytning til specialiseringen.

Tredje praktikperiode: Specialiseringspraktik på 30 ECTS (6 måneder)

Lønnet praktik i 5. semester. Skal foregå på et praktiksted i tilknytning til specialiseringen.

Fjerde praktikperiode: Observationspraktik på 5 ECTS

SU-finansieret praktik i 7. semester i sammenhæng med bachelorprojektet, som vil foregå på praktikstedet i tilknytning til specialiseringen. Praktikken er en observationspraktik, hvor den studerende indhenter empiri med henblik på en større praksisdimension i bachelorprojektet.

Med henblik på en bedre kobling mellem teori og praktik – og for at øge de studerendes læringsudbytte – skal der stilles centrale krav til studiedage/indkaldsdage under praktikken. Der indføres en bestemmelse i bekendtgørelsen, som beskriver formålet med studiedagene og de krav, der stilles til gennemførelsen af studiedagene som en central del af praktikken. Hensigten er, at de studerende kan opnå den viden og de færdigheder, som beskrives i kompetencemålene (slutmålene) for praktikken.

Som nævnt oven for indføres kompetencemål med afsluttende prøver for 1., 2. og 3. praktik. De afsluttende praktikprøver bedømmes ”bestået” henholdsvis ”ikke bestået”. (4. praktik er tilknyttet bachelorprojektet).

Udbud og dimensionering

Professionshøjskolerne skal - inden for institutionens samlede dimensionering for pædagoguddannelsen - vægte de tre specialiseringer efter arbejdsmarkedets efterspørgsel inden for de tre områder, herunder sikre, at der er specialiserede praktikpladser nok til alle studerende på hver specialisering.

Alle professionshøjskoler, der udbyder den nuværende pædagoguddannelse, skal som udgangspunkt udbyde alle tre specialiseringer. Den enkelte professionshøjskole skal dog dokumentere den nødvendige faglige kapacitet og studentergrundlag som forudsætning for udbud af specialiseringerne. En professionshøjskole vil kunne søge Uddannelsesministeriet om dispensation til udelukkende at udbyde to specialiseringer.

Professionshøjskolerne får sammen en national forsyningsforpligtelse i forhold til at sikre et samlet udbud og en samlet volumen af de tre specialiseringer, der sikrer arbejdsmarkedets behov over hele landet.

Ophævelse af lov om pædagoguddannelsen

Lov om uddannelsen til professionsbachelor som pædagog ophæves, og pædagoguddannelsen reguleres fremover i stedet via en bekendtgørelse under Lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser - ligesom de øvrige professionsbacheloruddannelser.

Bilag: Sammenligning af nuværende og ny pædagoguddannelse

Nuværende Struktur	
Fagblokke	ECTS
Obligatoriske fag (Grundfag)	89
Specialisering	5 (30*)
Praktik	74
Linjefag	30
Tværprof. Element	0 (8**)
Bachelorprojekt	12
I alt	210

Udkast til ny struktur	
Fagblokke	ECTS
Grundfag	60 (50-70)
Specialiseringsfag	60 (50-70)
Praktik	75
Bachelorprojekt	15
I alt	210

*I den nuværende uddannelse udgør specialiseringen i alt 35 ECTS-point, sammensat af 10 ECTS-point fra pædagogikfaget, 5 ECTS-point fra linjefaget og 15 ECTS-point fra praktikken. Der er afsat 5 selvstændige ECTS-point, der ikke er bundet op på de øvrige fag eller praktikken.

**Uddannelsens tværprofessionelle element er bundet op på de øvrige fag og sammensættes af elementer svarende til 8 ECTS. Der er ikke afsat "selvstændige" ECTS-point til det tværprofessionelle element.